

Anvisningar för delkurs inom *Psyko­terapeutiska teorier och metoder (PSTPPD PDT5):*

Behandlingsmodeller för komplexa fall, 6 hp PTU22, ht2024

Undervisning måndag eftermiddag, 13 - 16

Placering i utbildningen

Psyko­terapeutiska teorier och metoder inom PDT styrs av en kursplan som är fastställd av styrelsen för Psykologiska institutionen. Hela kursen består av delkurserna *"Psyko­dynamisk diagnostik"* (T1), *"Behandlingsmetod och teknik"* (T2), *"Utvecklingspsykologi"* (T4), *"Metoder och tillämpningar med specifika PDT-format"* (T4) samt *"Behandlingsmodeller för komplexa fall"* (T5). Delkursen *"Behandlingsmodeller för komplexa fall"* på­börjas termin fyra med fyra föreläsningar, men är huvudsakligen förlagd till termin fem.

Innehåll

Delkursen syftar till att ge de studerande en fördjupad teoretisk förståelse för komplex och sammansatt problematik samt förmedla fördjupad kunskap om olika PDT modellers kliniska tillämpning vid komplexa tillstånd. Under termin fyra ges seminarier om samtida kleinianska teorier. Termin fem ägnas åt psyko­terapeutiskt arbete med patienter med komplex problematik, såsom trauma, komorbida personlighets­syndrom, psykosomatik, utåtagerande och undandragande beteende utifrån olika PDT perspektiv.

Undervisningen sker i form av föreläsningar med diskussioner och övningar. Som allmänt kurskrav gäller **obligatorisk närvaro** och **aktivt deltagande**. Frånvaro vid enstaka tillfälle skall meddelas berörd lärare samt kusansvarig för kompletteringuppgift. Student som ej uppfyller närvarokravet på kurs, eller del av kurs, ges tillfälle att ta igen momentet vid nästkommande kurstillfälle.

Lärandemål

Den studerande ska efter avslutad delkurs ha uppnått:

- Fördjupad förståelse för centrala PDT teorier och modeller vid komplexa tillstånd
- Fördjupad förståelse för sammansatta och komplexa psykiska tillstånd
- Fördjupad förståelse för skillnader i behandlingsmetod och förhållningssätt vid olika typer av komplexa psykiska tillstånd utifrån olika teoretiska förståelsemodeller

Examination

Kursen examineras genom en skriftlig individuell fördjupningsuppgift (hemtenta). Frågorna för fördjupningsuppgiften kommer publiceras i början av termin 5 och svaren skall sammanställas och lämnas in i slutet av terminen (25/11, se separat instruktion för mer info).

För studerande som inte blivit godkänd eller fått restuppgift vid det ordinarie provtillfället anordnas ytterligare prov i nära anslutning till det förra. Studerande som underkänts två gånger på delkurs har

rätt att begära att annan examinator betygsätter kursen. Framställan härom kan göras till institutionsstyrelsen eller den tjänsteman styrelsen utser.

Ett slutligt betyg på kursen Psykodynamiska teorier och metoder inom PDT sker genom sammanvägning av samtliga delkursers betyg i slutet av utbildningen. Ett slutbetyg förutsätter godkänt i alla delkurser.

Betygskriterier

För att bli examinerad krävs uppfyllda kurskrav, se anvisningarna. En sjugradig betygsskala tillämpas på avsnittet Behandlingsmodeller för komplexa fall.

A – Utmärkt

Samtliga deluppgifter är besvarade på ett koncentrerat, synnerligen välskrivet sätt med klargörande och nyanserade teoretiska, kliniska aspekter exemplifierade. Reflekterande och behandlingsteoretiskt fokuserade resonemang är väl genomförda och uttömmande teoretiskt förankrade. Ställningstaganden är mycket väl motiverade. Adekvata litteraturreferenser ges.

B – Mycket bra

Samtliga deluppgifter är välskrivna med klargörande, nyanserade teoretiska och kliniska aspekter exemplifierade. Reflekterande och behandlingsteoretiskt fokuserade resonemang är väl genomförda och teoretiskt förankrade. Ställningstaganden är väl motiverade. Adekvata litteraturreferenser ges.

C – Bra

Samtliga deluppgifter är välskrivna med klargörande, nyanserade teoretiska och kliniska aspekter exemplifierade. Reflekterande och behandlingsteoretiskt fokuserade resonemang är något begränsade. Ställningstaganden är väl motiverade. Adekvata litteraturreferenser ges.

D – Tillfredsställande

Samtliga deluppgifter är välskrivna med teoretiska och kliniska aspekter exemplifierade. Reflekterande och behandlingsteoretiskt fokuserade resonemang är begränsade. Ställningstaganden är motiverade. Adekvata litteraturreferenser ges.

E – Tillräckligt

I deluppgifterna berörs teoretiska och kliniska aspekter, men kortfattat och outvecklat. Reflekterande och behandlingsteoretiskt fokuserade resonemang är otillräckliga. Ställningstaganden är motiverade. Adekvata litteraturreferenser ges.

Fx – Otillräckligt

Hemtentamensuppgifterna är delvis bristfälligt besvarade, tyder på vissa missförstånd, eller är outvecklade. Ställningstaganden är inte motiverade. (Åtgärd: restuppgift.)

F – Helt otillräckligt

Hela, eller väsentliga delar av, hemtentamensuppgifterna är ostrukturerat och bristfälligt besvarade, tyder på missförstånd, eller är outvecklade. Ställningstaganden är inte motiverade. (Åtgärd: hela uppgiften görs om.)

Plagiat, fusk och otillåtet samarbete

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på Psykologiska institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken. Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare.

(självplagiat). Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

Litteratur

Termin 4, vt2024:

22/4 Introduktion till kursen och samtida Kleiniansk teori (Peter Lilliengren)

Künstlicher, A. H. (2022). Klein – då och nu. I: *Divan. Tidskrift för psykoanalys och kultur*, 1-2/2022: 91-101.

29/4 Samtida Kleiniansk teori 1 (Alexandra Billinghurst)

Feldman, M. (2007). Racker's Contribution to the Understanding of Countertransference Revisited. *Psychoanalytic Quarterly*, 76:779-793.

Joseph, B. (1985). Transference: The Total Situation. *International Journal of Psychoanalysis* 66:447-454

13/5 Samtida Kleiniansk teori 2 (Alexandra Billinghurst)

Joseph, B. (1982) *Psychic equilibrium and psychic change*. London, New York: Routledge.; The patient who is difficult to reach. s. 75-87

Steiner, J (1992) The Equilibrium Between the Paranoid-Schizoid and the Depressive Positions. *New Lib. of Psycho-Anal.*, (14): 46-45

20/5 Samtida Kleiniansk teori 3 (Alexandra Billinghurst)

Britton, R. (2004) Subjectivity, Objectivity, and Triangular Space. *Psychoanalytic Quarterly* 73:47-61

Ogden, T. H. (2004) The Analytic Third: Implications for Psychoanalytic Theory and Technique. *Psychoanalytic Quarterly* 73:167-195

Termin 5, ht2024:

2/9 Patienter som kräver lång behandling (Stephan Hau)

Howard, K. I., Kopta, S. M., Krause, M. S., & Orlinsky, D. E. (1986). The dose-effect relationship in psychotherapy. *Am. Psychol.*, 41: 159-164. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.41.2.159>

Shedler, J., Mayman, M., & Manis, M. (1993). The illusion of mental health. *Am. Psychol.*, 48: 1117-1131. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.48.11.1117>

9/9 Den traumatiserade patienten (Stephan Hau)

Fernando, J. (2012) Trauma and the Zero Process. *Canadian Journal of Psychoanalysis* 20:267-290. <https://pep-web.org/search/document/CJP.020.0267A?page=P0271>

16/9 Den undandragande patienten I (Stephan Hau)

Steiner, J. (1993). *Psychic retreats*. London/New York: Tavistock/Routledge (Finns digitalt på Universitetsbiblioteket.)

23/9 Den undandragande patienten II – ISTDP vid s.k. "högt motstånd" (Peter Lilliengren)

Abbass, A. (2016). The Emergence of Psychodynamic Psychotherapy for Treatment Resistant Patients: Intensive Short-Term Dynamic Psychotherapy. *Psychodynamic Psychiatry*, 44(2), 245–280. <https://doi.org/10.1521/pdps.2016.44.2.245>

Abbass, A. A., & Town, J. M. (2021). Alliance rupture - repair processes in Intensive Short-Term Dynamic psychotherapy: Working with resistance. *Journal of Clinical Psychology*, (June 2020), 1–16. <https://doi.org/10.1002/jclp.23115>

30/9 Avslutning/separation (Ulf Lindbärg)

Freud, S. (1915). Sorg och melankoli. I *Divan, Tidskrift för psykoanalys och kultur*, 1:97, s. 4-17. Eller Freud, S. *Samlade skrifter IX*, s. 215-229, Stockholm, Natur och Kultur, 2003. (Översättningen i *Divan* finns tillgänglig i Athena i augusti.)

Lemma, A. (2016). Working with endings. *Introduction to the Practice of Psychoanalytic Psychotherapy*. West Sussex: John Wiley & Sons. Kap 9. (Boken finns som e-bok på SU's bibl. – obs 2016 års upplaga)

2/10 Uppsatsförberedande seminarium (tillhör kurs PSTP45) (Camila von Below)

14/10 Föreläsningdag om organisation på professionskursen (tillhör kurs PSTP15)

21/10 Transference-Focused Psychotherapy för behandling av borderlinepatienter (Björn Philips)

Levy, K. N., Clarkin, J. F., Yeomans, F. E., Scott, L. N., Wasserman, R. H., & Kernberg, O. F. (2006). The mechanisms of change in the treatment of borderline personality disorder with transference focused psychotherapy. *Journal of clinical psychology*, 62(4), 481-501.
<https://doi.org/10.1002/jclp.20239>

28/10 Risk för avhopp och "negativ terapeutisk reaktion" i behandling av borderlinepatienter (Björn Philips)

Philips, B., Karlsson, R., Nygren, R., Rother-Schirren, A., & Werbart, A. (2018). Early Therapeutic Process Related to Dropout in Mentalization-Based Treatment With Dual Diagnosis Patients. *Psychoanalytic Psychology*. 35(2), 205–216. <http://dx.doi.org/10.1037/pap0000170>

4/11 Affekter, anknytning och mentalisering vid komplex problematik I (Camilla von Below)

Luxenberg, T., Spinazzola, J. & van der Kolk, B.A. (2001a). Complex trauma and disorders of extreme stress (DESNOS) diagnosis, del 1: Assessment. *Directions in Psychiatry*, 21(25), 373–394.

Luxenberg, T., Spinazzola, J., Hidalgo, J., Hunt, C. & van der Kolk, B.A. (2001b). Complex trauma and disorders of extreme stress (DESNOS) diagnosis, del 2: Treatment. *Directions in Psychiatry*, 21(26), 395–415.

Wennerberg, T. (2010). Vi är våra relationer. Om anknytning, trauma och dissociation. Stockholm: Natur och Kultur, kap 5-10.

Beebe, B. & Lachman, F. (2020). Infant Research and Adult Treatment Revisited: Co-creating Self- and Interactive Regulation. *Psychoanalytic Psychology*. 37(4), 313-323.
<http://dx.doi.org/10.1037/pap0000305>

11/11 Affekter, anknytning och mentalisering vid komplex problematik II (Camilla von Below)

För alla:

Beebe, B. (2005). Faces-in-relation: Forms of intersubjectivity in an adult treatment of early trauma. I Beebe, Knoblauch, Rustin & Sorter (Red): *Forms of intersubjectivity in infant research and adult treatment*. New York: Other Press. Sidorna 89-143. Detta är ett fall som vi ska diskutera, så läs noggrant.

Duschinsky, R., Collver, J., & Carel, H. (2019). "Trust comes from a sense of feeling one's self understood by another mind": An interview with Peter Fonagy. *Psychoanalytic Psychology*, 36(3), 224-227. doi: 10.1037/pap0000244

Spermon, D., Darlington, Y., Gibney, P. (2010). Psychodynamic psychotherapy for complex trauma: targets, focus, applications, and outcomes. *Psychology Research and Behavior Management* 3, 119–127. DOI: 10.2147/PRBM.S10215

Dessutom näser ni *EN* av dessa som ligger på Athena och är kommentarer till Beebes text:

Edwards, J. (2004). Making the music visabe: Commentary on case study by Beatice Beebe. *Psychoanalytic Dialogues*, 14(1), 73-87. <https://doi.org/10.1080/10481881409348774>

Clement, C. (2004). Self communion in the intersubjective field: Commentary on case study by Beatrice Beebe. *Psychoanalytic Dialogues*, 14(1), 65-71. <https://doi.org/10.1080/10481881409348773>
Heller, M. (2004). Behind the stage of interacting faces: Commentary on case study by Beatrice Beebe. *Psychoanalytic Dialogues*, 14(1), 53-63. <https://doi.org/10.1080/10481881409348772>

18/11 Psykodynamisk förståelse av och arbete med psykosomatiska reaktioner (Peter Lilliengren)

Abbass, A. (2005). Somatization: Diagnosing it sooner through emotion-focused interviewing. *The Journal of Family Practice*, 54(3), 231–239, 243. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15755376>
Luyten, P., Van Houdenhove, B., Lemma, A., Target, M., & Fonagy, P. (2013). Vulnerability for Functional Somatic Disorders: A Contemporary Psychodynamic Approach. *Journal of Psychotherapy Integration*. <https://doi.org/10.1037/a0032360>

25/11 Wokshop I: Interventioner i MBT (Björn Philips)

Repetition från termin 2: Karterud, S. & Bateman, A. (2011). *Mentaliseringsbaserad terapi: manual och bedömningsskala*. Stockholm: Liber. Kapitel 5.

25/11 Inlämning av hemtenta senast kl 23.59!

2/12 Workshop II: MBT i grupp

9/12 Workshop III: ISTDP i graderat format

16/12 Examination "Behandlingsmodeller för komplexa fall"

Muntlig examinering av hemtentamen. Instruktioner meddelas senare.
Kursevaluering i helgrupp

13/1 Extra tillfälle för examination

Lärare

Alexandra Billinghamurst, leg psykolog, leg psykoterapeut, psykoanalytiker (IPA)
Stephan Hau, professor, leg. psykolog, leg. psykoterapeut, psykoanalytiker (IPA)
Peter Lilliengren, fil dr, universitetslektor, leg psykolog, leg psykoterapeut
Ulf Lindbärg, universitetsadjunkt, leg psykolog, leg. psykoterapeut, psykoanalytiker (IPA)
Björn Philips, professor, leg. psykolog, leg. psykoterapeut
Camilla von Below, fi dr, universitetslektor, leg. psykolog, leg. psykoterapeut

Varmt välkomna till kursen!

/Peter

Peter Lilliengren
Fil dr, leg psykolog, leg psykoterapeut
Universitetslektor, kursansvarig, examinator
Peter.lilliengren@su.se